

UNIVERSITY
OF TURKU

This is a self-archived – parallel-published version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details. When using please cite the original.

AUTHOR Virtanen Henna, Murtonen Mari, Myllykoski-Laine Siru, Postareff Liisa

TITLE Suomalaiset korkeakoulupedagogiikan kehittäjät ja kouluttajat – keitä he ovat ja miten he kehittävät omaa osaamistaan?

YEAR 2022

DOI

VERSION Publisher's pdf

CITATION Virtanen Henna, Murtonen Mari, Myllykoski-Laine Siru, Postareff Liisa (2022). Suomalaiset korkeakoulupedagogiikan kehittäjät ja kouluttajat – keitä he ovat ja miten he kehittävät omaa osaamistaan? *Yliopistopedagogiikka* 29(1). <https://lehti.yliopistopedagogiikka.fi/2022/08/22/suomalaiset-korkeakoulupedagogiikan-kehittajat-ja-kouluttajat-keita-he-ovat-ja-miten-he-kehittavat-omaa-osaamistaan/>

Tämä teos on lisensoitu [Creative Commons Nimeä 4.0 Kansainvälinen -lisenssillä](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Suomalaiset korkeakoulupedagogiikan kehittäjät ja kouluttajat – keitä he ovat ja miten he kehittävät omaa osaamistaan?

22.8.2022

tags: kehittäjä, korkeakoulupedagogiikka, kouluttaja, osaamisen kehittäminen

Henna Virtanen, väitöskirjatutkija, UTUPEDA yliopistopedagogiikan keskus, kasvatustieteiden tiedekunta, Turun yliopisto

henna.h.virtanen@utu.fi

Mari Murtonen, professori & johtaja, UTUPEDA yliopistopedagogiikan keskus, kasvatustieteiden tiedekunta, Turun yliopisto

mari.murtonen@utu.fi

Siru Myllykoski-Laine, väitöskirjatutkija, UTUPEDA yliopistopedagogiikan keskus, kasvatustieteiden tiedekunta, Turun yliopisto

siru.myllykoski-laine@utu.fi

Liisa Postareff, johtava tutkijayliopettaja, Hämeen ammattikorkeakoulu

liisa.postareff@hamk.fi

 KEHITTÄMINEN JA KOKEILUT (https://yliopistopedagogiikka.files.wordpress.com/2022/08/yp-osastotunnus-kehittaminen-ja-kokeilut_page_013-11.png)

Johdanto

Korkeakoulupedagogiikan kouluttajat ja kehittäjät ovat avainjoukko, joka vaikuttaa Suomessa korkeakoulujen opetuksen, ohjauksen ja pedagogisen johtamisen kehittämiseen. Koulutuksen kehittäjien oman osaamisen kehittämiseen ei tutkimuksissa ole vielä juuri kiinnitetty huomiota, mutta se olisi tärkeää, jotta voidaan ymmärtää kehittäjien työn moninaisuutta ja siihen vaikuttavia tekijöitä (Mårtensson & Roxå, 2021). Kansainvälisissä korkeakoulutuksen konteksteissa tehdyissä tutkimuksissa koulutuksen kehittäjien on todettu olevan moninainen ammattilaisten joukko (esim. Green & Little, 2016), joka päättyy kehittäjän tehtäviin erilaisten reittien kautta (Isaacs, 1997).

Korkeakoulutuksen kouluttajat ja kehittäjät ovat yleensä suorassa vuorovaikutuksessa sekä pedagogisiin johtajiin että opetus- ja ohjaushenkilökuntaan, joten heillä on mahdollisuus vaikuttaa pedagogisen kulttuurin kehittämiseen ja pedagogisen hyvinvoinnin kasvuun monella tavalla koulutusten lisäksi. Pedagogisen koulutuksen määrää ja laajuutta on lisätty suomalaisissa

yliopistoissa systemaattisesti 1990-luvulta lähtien, minkä voidaan olettaa vaikuttaneen positiivisesti pedagogiseen kulttuuriin.

Tärkeä piirre pedagogisessa kulttuurissa on vertaistuki, jota kollegat antavat toisilleen ja erityisesti uusille opetusyhteisönsä jäsenille. Suomessa tehdyn tutkimuksen mukaan kymmenen vuoden sisällä opetusuransa aloittaneet kokivat saaneensa enemmän vertaistukea opetusuransa alussa kuin yli kymmenen tai yli kaksikymmentä vuotta sitten aloittaneet (Murtonen & Vilppu, 2020). Tästä voidaan varovaisesti päätellä, että pedagogisten koulutusten lisääminen on edistänyt pedagogisen kulttuurin kehittymistä ja vertaistuen antamisen määrää. Pedagogisen koulutuksen lisääminen on todennäköisesti vaikuttanut suotuisasti myös opetuksen kokonaisuuden kehittymiseen korkeakouluissa strategiatyöstä opetussuunnitelmatyöhön ja kehittämistoimintoihin (ks. Hirsto, 2013).

Opettajien hyvinvoinnissa on kuitenkin havaittu edelleen haasteita, kuten pedagogisen avun puute ja heikko usko omiin pedagogisiin kykyihin (Virtanen, Hailikari, Murtonen, Parpala & Postareff, 2021), joihin ratkaisuna voisi olla pedagogisen koulutuksen lisäämisen lisäksi korkeakoulujen työyhteisöjen pedagogisten käytänteiden tukeminen. Työyhteisöissä voidaan kehittää esimerkiksi a) arvoja ja asenteita, b) normeja ja sääntöjä sekä c) käytäntöjä ja rakenteita (Myllykoski-Laine, Postareff, Murtonen, & Vilppu, 2022a). Korkeakoulupedagogiikan kehittäjillä on mahdollisuutta vaikuttaa kaikkiin näihin osatekijöihin.

Korkeakoulujen sisäisten kehittämistoimenpiteiden lisäksi kansallisella yhteistyöllä on merkitystä korkeakoulutuksen pedagogiikan kehittämisessä. Suomessa toimii korkeakoulupedagogiikan kouluttajien ja kehittäjien verkosto (KouKe), jonka hakemuksesta käynnistyi vuonna 2021 opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama hanke nimeltä Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen korkeakoulupedagogiikan kouluttajien ja kehittäjien osaamisen kehittäminen (Kokko). Hankkeen tavoitteena on syventää korkeakoulupedagogiikan kouluttajien ja kehittäjien osaamista digitaalisissa ja yhteisöllisissä toimintaympäristöissä neljän osatavoitteen avulla, joita ovat 1. vertaisoppiminen, 2. jatkuvan oppimisen pedagogiikka, 3. hyvinvoiva ja yhteisöllinen korkeakoulu sekä 4. pedagoginen johtaminen. Hanketta koordinoi Oulun ammattikorkeakoulun Ammatillinen opettajakorkeakoulu. Hankkeen osatoteuttajia ovat Haaga-Helia ammattikorkeakoulu, Hämeen ammattikorkeakoulu, Jyväskylän yliopisto, Oulun yliopisto, Tampereen ammattikorkeakoulu, Turun yliopisto ja Satakunnan ammattikorkeakoulu.

Kokko-hankkeessa kerättävistä aineistoista on tehty alustavia tutkimuksia kouluttajien ja kehittäjien kehittymisestä (esim. Myllykoski-Laine, Postareff, Vilppu & Murtonen, 2022b; Virtanen, Vilppu & Murtonen, 2020). Tulosten (Myllykoski-Laine ym., 2022b) mukaan kouluttajat ja kehittäjät esimerkiksi raportoivat keskimäärin korkeita arvoja vuorovaikutuksellisessa opetuksen lähestymistavassa, joka oli myös positiivisesti yhteydessä opetukseen liittyviin pystyvyysuskomuksiin ja kokemuksiin yhteisöltä saadusta tuesta. Toisaalta matalammat arvot vuorovaikutuksellisuudessa ja erityisesti vaikeudet ymmärtää oppimisprosessia ja opiskelijoiden oppimisen tukemista olivat yhteydessä matalampiin arvoihin pystyvyysuskomuksissa ja yhteisöltä saadussa tuessa. Nämä tulokset kannustavat tukemaan myös kouluttajien ja kehittäjien opetuksellisia lähestymistapoja, sillä heidän roolinsa korkeakoulu yhteisöjen opetuksen ja oppimisen laadun edistämisessä on merkittävä esimerkiksi opiskelijälähtöisten toimintojen edistämisen näkökulmasta (esim. Wheeler & Bach, 2021).

Toisessa tutkimuksessa (Virtanen ym., 2022) tarkasteltiin kouluttajien ja kehittäjien itsesäätelytaitoja ja yhteisöllisyyden arvostusta, jotka olivat yhteydessä heidän hakeutumiseensa pedagogisiin koulutustilaisuuksiin ja muihin pedagogisia taitoja edistäviin toimintoihin. Oman toiminnan säätelytaidot ja jatkuva kouluttautuminen liittyvät siis toisiinsa, ja myös kouluttajien ja kehittäjien olisi kehitettävä niitä.

Jotta voidaan paremmin edistää kouluttajien ja kehittäjien osaamista heidän tarpeidensa mukaan, on

tärkeää selvittää, keitä tähän ryhmään kuuluu. Tämän kehittämisartikkelin tarkoituksena on kuvata alkukartoituksen perusteella saatuja tuloksia siitä, ketkä identifioituvat kehittäjien ja kouluttajien joukkoon ja minkälaisia ammattinimikkeitä heillä on. Toisena tehtävänä on kuvata, miten suomalaiset kouluttajat ja kehittäjät kehittävät omaa osaamistaan.

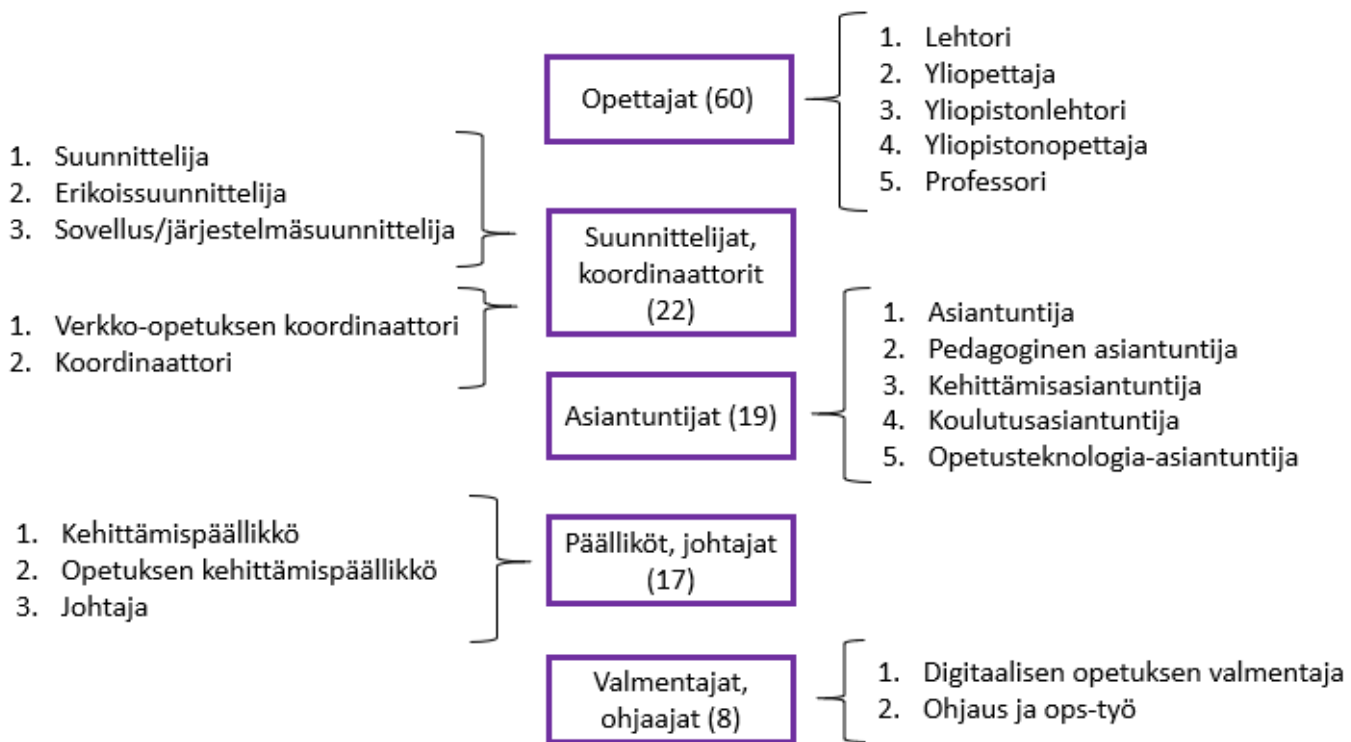
Keitä suomalaiset korkeakoulupedagogiikan kouluttajat ja kehittäjät ovat?

Kokko-hankkeen alussa syksyllä 2021 kerättiin korkeakouluilta lista, jonka tarkoituksena oli selvittää, keitä korkeakoulupedagogiikan kouluttajat ja kehittäjät ovat. Korkeakouluja pyydettiin identifioimaan listaan ne henkilöt, joiden työ sisälsi joko kokonaan tai osittain korkeakoulupedagogiikan kehittämistä tai kouluttamista. Listalla oleville lähetettiin Webropol-kyselyn linkki sähköpostitse korkeakouluihin ympäri Suomen. Kysely oli auki elokuusta joulukuuhun, ja kyselyyn vastasi yhteensä 113 tutkimusluvan antanutta. Taustatietoina kysyttiin vastaajien ikä, sukupuoli, korkeakoulu, työtehtävänimike, työkokemus vuosina ja mahdolliset aiemmat pedagogiset opinnot. Lomakkeessa kysyttiin myös valmiiden väittämien (Likert-asteikko 1–5) avulla kouluttajien ja kehittäjien mahdollisia tapoja kehittää omaa pedagogista asiantuntemustaan.

Kyselyyn vastasivat lähes kaikki korkeakoulut (yliopistoista 13/14, ammattikorkeakouluista 16/24). Eniten vastauksia tuli seuraavista: Turun yliopisto (10 %), Metropolia Ammattikorkeakoulu (9 %), Hämeen ammattikorkeakoulu (8 %), Oulun yliopisto (7 %) ja Tampereen ammattikorkeakoulu (7 %). Kaikki edellä mainitut ovat mukana Kokko-hankkeessa, eli Kokko-hankkeen toimijat ovat todennäköisesti edistäneet kyselyyn vastaamista omissa korkeakouluissaan.

Suurin osa vastaajista oli naisia (n = 84, 74 %) ja pienempi osuus miehiä (n = 29, 26 %). Iältään vastaajat sijoittuivat 26 vuoden ja 64 vuoden välille. Vastaajista eniten oli 55–64-vuotiaita (n = 41, 36 %) ja toiseksi eniten 45–54-vuotiaita (n = 38, 34 %). Yli puolet vastaajista oli siis yli 45-vuotiaita (70 %). Vähiten oli alle 34-vuotiaita vastaajia (n = 6, 5 %) ja toiseksi vähiten 35–44-vuotiaita (n = 28, 25 %).

Vastaajan tehtävänimike kysyttiin avoimella kysymyksellä, jotta saataisiin mahdollisimman kattava kuva siitä, millaisissa työtehtävissä ja asemissa korkeakoulupedagogiikan kouluttajat ja kehittäjät työskentelevät. Nimikkeitä saattoi olla yhdellä vastaajalla useampikin, joten tehtävänimikkeitä (n = 126) oli enemmän kuin vastaajia (n = 113). Tehtävänimikkeet voidaan vastausten perusteella jakaa seuraaviin aihealueisiin: opettajat (n = 60), suunnittelijat ja koordinaattorit (n = 22), asiantuntijat (n = 19), päälliköt ja johtajat (n = 17), valmentajat ja ohjaajat (n = 8) (ks. kuvio 1).

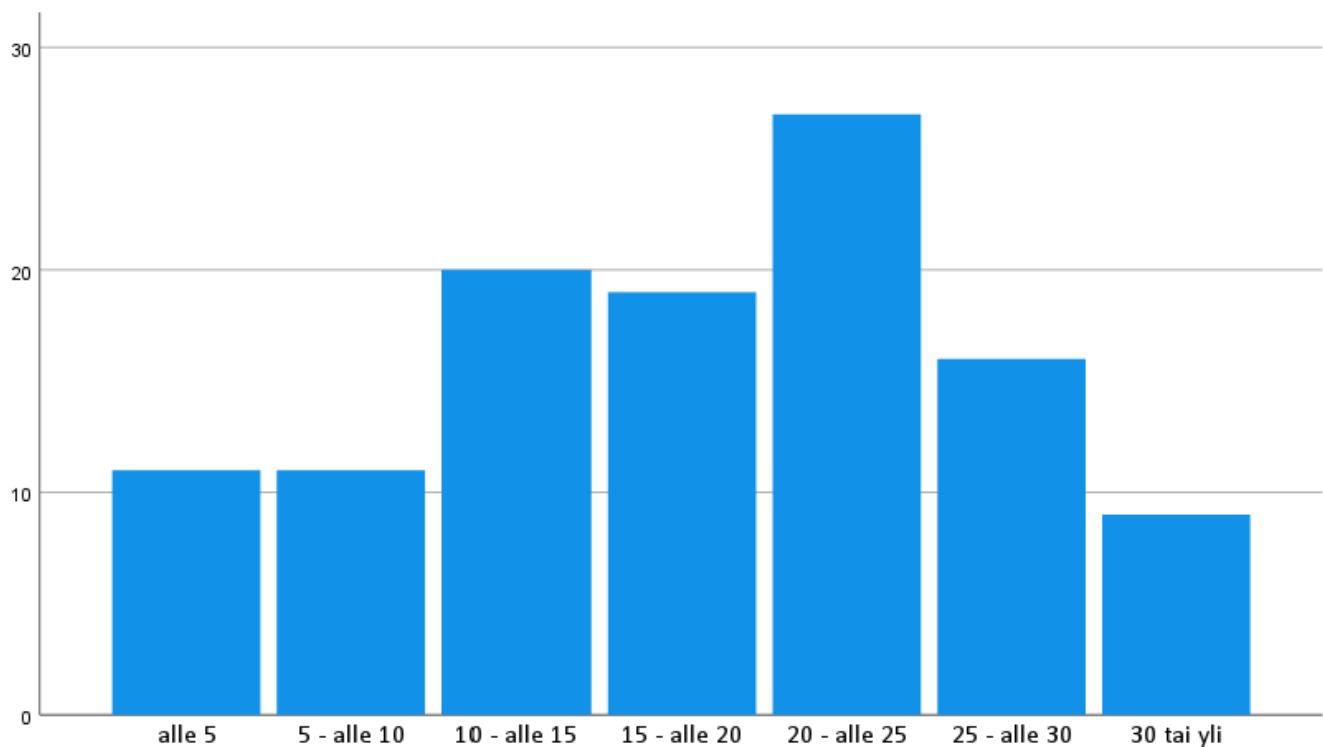

(https://yliopistopedagogiikka.files.wordpress.com/2022/08/virtanen-ym_kuvio-1.png)

Kuvio 1. Tehtävänimikkeet jaettuna kategorioihin ja alakategorioihin, joissa lueteltuna järjestyksessä kategorian suosituimmat nimikkeet

Opettajia oli selvästi eniten, ja opettajan alakategoriaan kuuluivat esimerkiksi seuraavat tehtävänimikkeet: lehtori, yliopettaja, yliopistonlehtori, yliopistonopettaja ja professori. Seuraavaksi eniten oli suunnittelijoita ja koordinaattoreita, joita olivat muun muassa erikoissuunnittelijat, sovellus- tai järjestelmäsuunnittelijat sekä verkko-opetuksen koordinaattorit. Melkein yhtä paljon oli asiantuntijoita, kuten pedagogiset asiantuntijat, kehittämisasiantuntijat ja koulutusasiantuntijat. Seuraavaksi eniten oli päälliköitä tai johtajia, joiden yleisin nimike oli kehittämispäällikkö tai opetuksen kehittämispäällikkö. Valmentajia ja ohjaajia olivat esimerkiksi digitaalisen opetuksen valmentajat.

Vastaajien työskentelyvuosia korkeakoulusektorilla kysyttiin myös avoimella kysymyksellä. Vastauksiin tuli lukuja yhden ja 43 vuoden väliltä (ks. kuvio 2). Selkeä enemmistö vastaajista oli työskennellyt korkeakoulusektorilla 20–24 vuotta ($n = 27$, 24 %). Lähes kaikki vastaajista olivat työskennelleet korkeakoulusektorilla yli kymmenen vuotta ($n = 91$, 81 %).

(https://yliopistopedagogiikka.files.wordpress.com/2022/08/virtanen-ym_kuvio-2.png)

Kuvio 2. Vastaajien työskentelyvuodet korkeakoulusektorilla

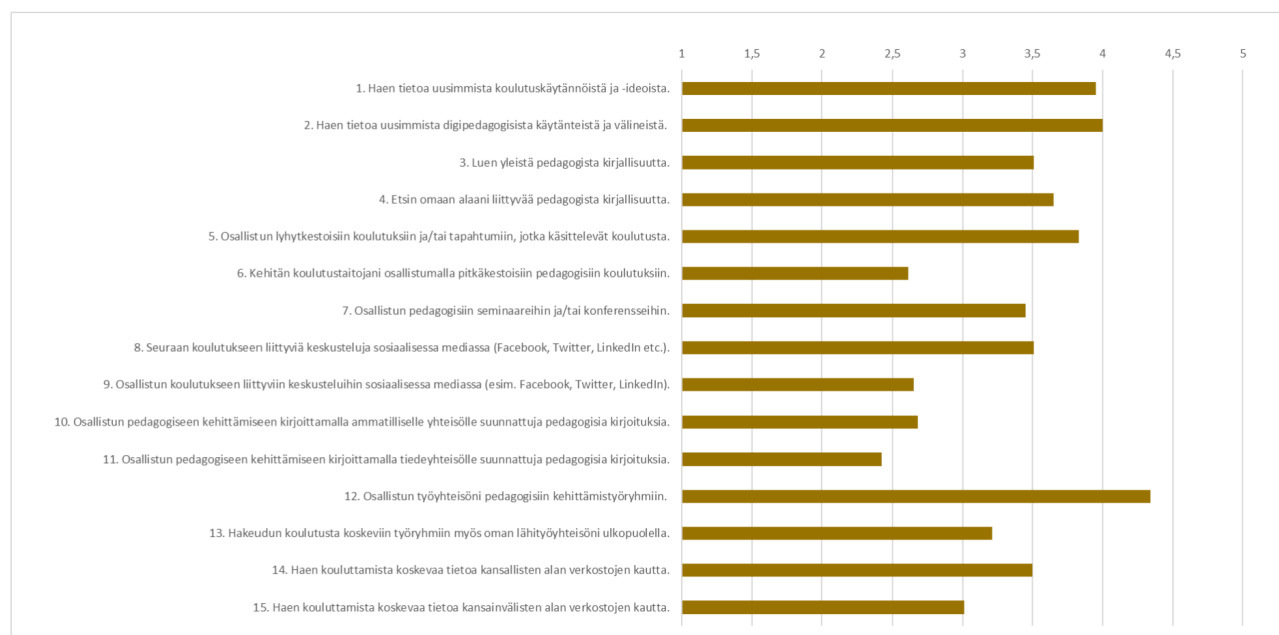
Viimeisimpänä kyselyssä kysyttiin avoimella kentällä vastaajan aiemmista pedagogisista opinnoista. Vastausten perusteella lähes kaikilla oli useampiakin erilaisia opintoja takanaan, minkä johdosta myös tässä kysymyksessä vastattujen opintojen määrä (n = 191) oli suurempi kuin vastaajien määrä (n = 113). Suurimmalla osalla vastaajista oli takanaan opettajan pedagogiset opinnot (n = 66, 58 %) tai ammatillisen opettajan pedagogiset opinnot (n = 23, 20 %). Vain muutamalla ei ollut aiempia pedagogisia opintoja (n = 7, 6 %). Pedagogisten opintojen lisäksi useampi oli suorittanut kasvatustieteen tutkinnon (n = 22, 19 %). Osalla vastaajista oli takanaan opinto-ohjaajan koulutus (n = 13, 12 %), yliopistopedagogiikan opintoja (n = 13, 12 %), kasvatustieteen alojen opintoja (n = 7, 6 %) tai erityisopettajan opintoja (n = 3, 3 %). Osa vastaajista viittasi myös muihin yksittäisiin pedagogisiin opintoihin (n = 26, 23 %), joita saattoivat olla muun muassa verkko-opetukseen tai draamapedagogiikkaan liittyvät kurssit. Osalla oli takanaan myös ohjaukseen liittyviä muita opintoja (n = 11, 10 %), kuten uraohjaus- tai digiohjauskursseja.

Oman osaamisen kehittämisen tavat

Kouluttajien ja kehittäjien käytäntöjä heidän oman pedagogisen asiantuntijuutensa kehittämiseen selvitettiin Likert-asteikollisten (1 = en juuri koskaan... 5 = usein) väittämien avulla. Väittämät koskivat erilaisia konkreettisia tapoja, joilla he kehittävät osaamistaan sekä osallistuvat alan keskusteluun (ks. kuvio 3). Tärkeimmiksi tavoiksi kehittää omaa pedagogista asiantuntijuutta osoittautuivat osallistuminen oman työyhteisön pedagogisiin kehittämistyöryhmiin (ka. 4,3; kh 0,9), tiedon hakeminen uusimmista digipedagogisista käytänteistä ja välineistä (ka. 4,0; kh 0,9) sekä uusimmista koulutuskäytännöistä ja -ideoista (ka. 4,0; kh 0,9). Vähiten omaa asiantuntijuutta kehitettiin kirjoittamalla tiedeyhteisölle suunnattuja pedagogisia kirjoituksia (ka. 2,4; kh 1,4), osallistumalla pitkäkestoisin pedagogisiin koulutuksiin (ka. 2,6; kh 1,0) tai osallistumalla koulutukseen liittyviin keskusteluihin sosiaalisessa mediassa (ka. 2,7; kh 1,2).

Kohtalaisen suosittuja keinoja olivat myös osallistuminen lyhytkestoisin koulutusta käsitteleviin koulutuksiin ja tapahtumiin (ka. 3,8; kh 0,9), omaan alaan liittyvän pedagogisen kirjallisuuden etsiminen (ka. 3,7; kh 0,9), yleisen pedagogisen kirjallisuuden lukeminen (ka. 3,5; kh 1,0) sekä

koulutukseen liittyvien keskustelujen seuraaminen sosiaalisessa mediassa (ka. 3,5; kh 1,2).

(https://yliopistopedagogiikka.files.wordpress.com/2022/08/virtanen-ym_kuvio-3.png)

Kuvio 3. Vastaajien tavat kehittää omaa pedagogista asiantuntijuuttaan

Miten korkeakoulupedagogiikan kehittäjien omaa osaamista tulisi jatkossa tukea?

Suomalainen kouluttajien ja kehittäjien joukko on pedagogisesti hyvin koulutettua henkilöstöä, joka on jo tehnyt pitkän työuran. Tyypillinen korkeakoulupedagogiikan kehittäjä tai kouluttaja on todennäköisimmin nainen, joka on 55–64-vuotias ja jonka tehtävänimike on lehtori. Hän on työskennellyt korkeakoulusektorilla 20–24 vuotta, ja hänellä on takanaan vähintään opettajan pedagogiset opinnot.

Kouluttajien ja kehittäjien suosituimpia oman osaamisen kehittämisen tapoja ovat pedagogisiin kehittämistyöryhmiin osallistuminen ja tiedon hakeminen uusimmista digipedagogisista käytännöistä ja välineistä sekä uusimmista koulutuskäytännöistä ja -ideoista. Vähiten omaa osaamista kehitetään kirjoittamalla tiedeyhteisölle suunnattuja pedagogisia kirjoituksia, osallistumalla pitkäkestoisin pedagogisiin koulutuksiin tai osallistumalla koulutukseen liittyviin keskusteluihin sosiaalisessa mediassa. Tämän kehittämisartikkelin pohjalta voidaan jatkaa keskustelua niistä pedagogisen kehittämisen toimenpiteistä, joista erityisesti kehittäjien ja kouluttajien ryhmä voisi hyötyä tulevaisuudessa. Lisäksi on hyvä pohtia, minkälaiset toimenpiteet edistävät koko korkeakoulutuksen opetuksen kehittämistä (Hirsto, 2013).

Kokko-hanke ja sen neljä osatavoitetta pyrkivät edistämään kouluttajien ja kehittäjien osaamista järjestämällä toimintaa, kuten webinaareja ja lyhytkestoisia koulutuksia, sekä kokoamalla tietoa, kuten materiaaleja, työkaluja ja kirjallisuutta, yhteen paikkaan. Hankkeessa rakennetaan yhdessä Digivisio2030-hankkeen kanssa korkeakoulupedagogista kotisivua kaikkien korkeakoulujen opettajien ja ohjaajien tueksi, ja sivustolla huomioidaan myös kouluttajien ja kehittäjien omat pedagogiset kehittämistarpeet. Materiaalit tarjoavat työkaluja koko korkeakoulujen organisaatioiden ja opetussuunnitelmatyön kehittämiseksi.

Tässä artikkelissa raportoidut Kokko-kehittämishankkeen alkukartoituksen tulokset tarjoavat tietoa kouluttajien ja kehittäjien tämänhetkisestä tilanteesta ja tarpeista. Koulutuksia suunnitellaan alkukartoituksen sekä muiden alussa saatujen tietojen mukaisesti, ja toiveena on löytää sisältöjä ja keinoja, joilla parhaiten voidaan tukea pedagogista kehittämistä. Tavoitteena on hankkeen lopulla

arvioida, minkälaisia välineitä löydettiin ja miten ne toimivat, eli minkälaisilla toimilla voidaan jatkossa parhaiten tukea korkeakoulutuksessa kouluttajien ja kehittäjien osaamista.

Tietoa Kokko-hankkeesta: https://www.oamk.fi/images/Kopeyhteiso/Kokko_toimintaesite_2022.pdf
(https://www.oamk.fi/images/Kopeyhteiso/Kokko_toimintaesite_2022.pdf)

Lähteet

- Green, D. A. & Little, D. (2016). Family portrait: A profile of educational developers around the world. *International Journal for Academic Development*, 21(2), 135–150. Saatavilla <https://doi.org/10.1080/1360144X.2015.1046875> (<https://doi.org/10.1080/1360144X.2015.1046875>)
- Isaacs, G. (1997). Developing the developers: Some ethical dilemmas in changing times. *International Journal for Academic Development*, 2(2), 6–12. <https://doi.org/10.1080/1360144970020202> (<https://doi.org/10.1080/1360144970020202>)
- Hirsto, L. (2013). Palautepohjainen opetuksen kehittäminen ja laatu. Teoksessa J. T. Hakala & K. Kiviniemi (toim.), *Vuorovaikutuksen jännitteitä ja oppimisen säröjä: Aikuispedagogiikan haasteiden äärellä* (s. 147–162). Jyväskylän yliopisto, Kokkolan Yliopistokeskus Chydenius.
- Murtonen, M. & Vilppu, H. (2020). Change in university pedagogical culture – The impact of increased pedagogical training on first teaching experiences. *International Journal of Learning, Teaching and Educational Research*, 19(3), 367–383. Saatavilla <https://doi.org/10.26803/ijlter.19.3.20> (<https://doi.org/10.26803/ijlter.19.3.20>)
- Mylykoski-Laine, S., Postareff, L., Murtonen, M. & Vilppu, H. (2022a). Building a framework of a supportive pedagogical culture for teaching and pedagogical development in higher education. *Higher Education* (2022). Saatavilla <https://doi.org/10.1007/s10734-022-00873-1> (<https://doi.org/10.1007/s10734-022-00873-1>)
- Mylykoski-Laine, S., Postareff, L., Vilppu, H. & Murtonen, M. (2022b). Interconnections between higher education educational developers' approaches to teaching, experiences of collegial support and utilization of feedback in teaching development. *Esitys Earli SIG Higher Education -konferenssissa kesäkuussa 2022, Cadiz*.
- Mårtensson, K. & Roxå, T. (2021). Academic developers developing: Aspects of an expanding lifeworld. *International Journal for Academic Development*, 26(4), 405–417. Saatavilla <https://doi.org/10.1080/1360144X.2021.1950725> (<https://doi.org/10.1080/1360144X.2021.1950725>)
- Virtanen, V., Hailikari, H., Murtonen, M., Parpala, A. & Postareff, L. (2021). Stress and burnout? University staff's experiences of teaching. *Esitys Earli-etäkonferenssissa elokuussa 2021, Göteborg*.
- Virtanen, H., Vilppu, H. & Murtonen, M. (2022). Connections between higher education pedagogy developers' regulation skills and the concrete ways they develop their own pedagogical expertise. *Esitys Earli SIG Higher Education -konferenssissa kesäkuussa 2022, Cadiz*.
- Wheeler, L. B. & Bach, D. (2021). Understanding the impact of educational development interventions on classroom instruction and student success. *International Journal for Academic Development*, 26(1), 24–40. Saatavilla <https://doi.org/10.1080/1360144X.2020.1777555> (<https://doi.org/10.1080/1360144X.2020.1777555>)

from → Yliopistopedagogiikka 2022/1

No comments yet

This site uses Akismet to reduce spam. [Learn how your comment data is processed.](#)

[Pidä blogia WordPress.comissa.](#)